

ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

*Методичні рекомендації з навчальної дисципліни
для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти за спеціальністю 081 Право*

**Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І. Франка
2021**

УДК 159.9(075.8)

Ю 70

*Рекомендовано до друку Вченою Радою Житомирського державного університету
імені Івана Франка
(протокол №6 від 30.04.2021 р.)*

Рецензенти:

- Рудницька О.П.** – гарант ОПП «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри спеціальних історичних дисциплін та правознавства Житомирського державного університету імені Івана Франка
- Якимчук І.П.** – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
- Чабанюк Н.І.** – кандидат психологічних наук, перший заступник начальника Державної установи «Житомирський навчальний центр підготовки поліцейських»

Ю 70 Юридична психологія: метод. рек. з навч. дисц. / **Уклад.:** І.С. Загурська. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2021. – 49 с.

Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Юридична психологія» укладено відповідно до освітньо-професійної програми Право для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право.

У роботі представлено теми, визначені робочою програмою підготовки фахівців, які відповідають спеціальним компетентностям та програмним результатам навчання.

Методичні рекомендації складаються з таких структурних компонентів: пояснювальна записка, розподіл навчальних годин на змістові модулі, тем лекційного курсу дисципліни, матеріалів до практичних занять, а також до самостійної роботи студентів. Представлені завдання та вимоги до заліку, критерії оцінювання, список рекомендованої літератури.

УДК 159.9(075.8)

© Загурська І.С., 2021

© Житомирський державний університет
імені Івана Франка, 2021

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	5
Структура освітньої компоненти	8
Методичні рекомендації до організації самостійної роботи.....	9
Модуль 1. ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ЯК ПРИКЛАДНА НАУКА.....	11
Вступ до юридичної психології.....	11
Психологія особистості у правозахисній діяльності.....	22
Кримінальна психологія.....	29
Психологія судової діяльності.....	35
Модульний контроль.....	43
Вимоги до заліку.....	44
Критерії оцінювання.....	44
Рекомендована література до курсу.....	45

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вивчення освітньої компоненти «Юридична психологія» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відповідає освітньо-професійній програмі Право.

Предмет вивчення освітньої компоненти – специфіка роботи фахівця у сфері юриспруденції, а також дослідження проблем підвищення ефективності правоохоронної та виправної діяльності на основі врахування психологічних факторів.

Міждисциплінарні зв'язки: курс «Юридична психологія» органічно зв'язаний з такими дисциплінами: «Юридична деонтологія», «Судові та правоохоронні органи».

Програма освітньої компоненти складається з таких модулів:

Модуль 1. Юридична психологія як прикладна наука.

Мета та завдання освітньої компоненти

Мета курсу: ознайомити студентів із специфікою роботи фахівця у сфері юриспруденції.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти «Юридична психологія» є:

1. Надати студентам інформацію щодо дотримання правил академічної доброчесності при виконанні основних видів навчальних робіт.
2. Ознайомити студентів із поняттям «юридична психологія» та особливостями роботи фахівця у сфері юриспруденції.
3. Ознайомити студентів із психологічними закономірностями впливу права і правоохоронної діяльності на особистість, групу та колектив.
4. Ознайомити студентів із психологічними особливостями поведінки людини.
5. Ознайомити студентів із основами психологічного аналізу неправомірної поведінки особистості та впливу групи на особистість.

1.3 Компетентності і програмні результати навчання

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
- ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
- ЗК14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.
- ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- СК2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.
- СК3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.
- СК4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.
- СК5. Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.
- СК6. Знання і розуміння основ права Європейського Союзу.
- СК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
- СК10. Знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання.
- СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
- СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.
- СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.
- СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
- СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання

- ПР1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.
- ПР 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
- ПР 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
- ПР 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПР5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПР 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПР 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

ПР 11. Володіти базовими навичками риторики.

ПР 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПР 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

ПР 16. Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності.

ПР 17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

ПР 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПР 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПР 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПР 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Освітня компонента «Юридична психологія» викладається на 1 курсі, в 2 семестрі.

На вивчення освітньої компоненти відводиться 120 годин, 4 кредити ECTS.

Форма проведення занять: лекції, практичні заняття.

Структура освітньої компоненти

Назви модулів і тем	денна форма				
	Всього годин	кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	Індивідуальна робота
МОДУЛЬ 1. ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ЯК ПРИКЛАДНА НАУКА					
Вступ до юридичної психології					
Тема. Юридична психологія як теоретична та прикладна дисципліна	4	2			2
• Загальні основи юридичної психології	6		2		4
Тема. Методи юридичної психології	6	2			4
• Використання психологічних методів у юриспруденції	6		2		4
Тема. Характеристика юридичних професій	6	2	2		2
Індивідуальне (практичне завдання)	2			2	
Психологія особистості у правозахисній діяльності					
Тема. Особистість як категорія юридичної психології	5	2			3
Тема. Особистісні типи та правосвідомість	7	4			3
• Проблема правосвідомості та особистісні типи	8		4		4
• Цілепокладання та вміння планування часу як важливий адаптаційний ресурс майбутніх працівників юридичної сфери	6		2		4
Індивідуальне (практичне завдання)	4			4	
Кримінальна психологія					
Тема. Детермінанти злочинної поведінки	10	4			6
• Психологія злочинної дії	8		2		6
• Психологічні особливості поведінки неповнолітніх правопорушників	10		4		6
Індивідуальне (практичне завдання)	2			2	
Психологія судової діяльності					
• Психологія попереднього слідства	14	1	2		11
• Психологія судової діяльності	14	1	2		11
Індивідуальне (практичне завдання)	2			2	
Разом за модуль 1	120	18	22	10	70

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Т.М. Майстенко

Самостійна робота є невід'ємною складовою вивчення навчальної дисципліни. Вона здійснюється за такими напрямками:

- підготовка теоретичних питань до практичних занять;
- виконання завдань для самостійної роботи;
- конспектування першоджерел;
- підготовка рефератів;
- виконання індивідуальних (професійно-орієнтованих) завдань;
- підготовка до підсумкових модульних робіт;
- підготовка до заліку.

Підготовка теоретичних питань до практичних занять передбачає опрацювання питань теми практичного заняття. Ці питання могли як розглядати під час лекції, так і виноситися на самостійне опрацювання.

Алгоритм підготовки.

- Визначте питання для підготовки (Ви маєте розглянути усі питання, зазначені у плані практичного заняття).
- Візьміть у бібліотеці університету (читальному залі або на кафедрі) джерела, зазначені у списку основної літератури до заняття. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Визначте розділи (теми або параграфи), у яких розкрито питання практичного заняття.
- Прочитайте ці розділи.
- Складіть план (простий або складний) відповіді на кожне питання.
- Визначте основні поняття, які Ви повинні засвоїти.
- Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов'язаний з іншими питаннями теми.
- Для кращого засвоєння та запам'ятовування матеріалу складіть короткий конспект, схеми, таблиці або графіки по прочитаному матеріалу.
- Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які Ви недостатньо зрозуміли. З цими питаннями Ви можете звернутися на консультації до викладача.
- Перевірте, як Ви засвоїли опрацьоване питання. Ви можете це зробити, відповівши на тестові питання до теми або розв'язавши практичні завдання.

Конспектування першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників.

Алгоритм підготовки.

- Прочитайте запропоноване першоджерело.
- Правильно оформіть бібліографію першоджерела (автор, назва, вихідні дані).
- Складіть план (простий або складний).
- Для кожного пункту плану виділіть основні положення проблеми, яка висвітлюється у першоджерелі.
- Представте прочитаний текст у вигляді тез або анотації, використовуючи, при потребі, схеми, таблиці, графіки тощо.
- Для самоперевірки перекажіть статтю, використовуючи власний конспект.

Підготовка до заліку має на меті узагальнення та систематизацію знань з дисципліни у цілому.

Алгоритм виконання

- Ознайомтеся з переліком питань до заліку.
- Підберіть підручники, інструктивно-методичні матеріали або іншу довідкову літературу, необхідну для підготовки (її перелік Ви можете знайти в робочій програмі або інструктивно-методичних матеріалах).
- Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.
- Визначте рівень знань з кожного питання.
- Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, виконання окремих завдань тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до практичних занять та виконання завдань до лабораторних занять.
- Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або виконайте практичне завдання.

Примітка: якщо ви маєте труднощі у підготовці окремих теоретичних питань або виконанні практичних завдань, ви можете звернутися за консультацією до викладача. Час проведення консультацій зазначений у графіку проведення консультацій (кафедра соціальної та практичної психології).

Вступ до юридичної психології

Кількість оцінюваних занять у змістовому блоці «Вступ до юридичної психології»: 3 практичних заняття.

Для зарахування змістового блоку студенти мають одержати не менше 3 оцінок (це мінімальна кількість обов'язкових оцінок).

Обов'язкові види робіт:

- опрацювання питань з плану практичних занять;
- опрацювання основних понять;
- виконання індивідуальних та практичних завдань.

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема. ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ЯК ПРИКЛАДНА НАУКА

Мета: ознайомити студентів із загальними основами юридичної психології як науки.

Професійна спрямованість: розвинути здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; розвивати повагу до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи

План:

1. Поняття, предмет та завдання юридичної психології.
2. Історія розвитку юридичної психології.
3. Методологічна особливість юридичної психології.

Основні поняття	<i>юридична психологія, норми поведінки, правопорушник, психологічна культура</i>
------------------------	---

Література

Основна література

1. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Дніпро: Вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
2. Коваленко Є.Г., Маляренко В.Т. Кримінальний процес України: [підруч.] / Є. Г. Коваленко, В. Т. Маляренко. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 688 с.

Додаткова література

1. Александров Д. Юридична психологія. Альбом схем з коментаріями: Навч. посібник. – 2008. – 152 с.
2. Бандурка А.М. Юридическая психология. Терминологический словарь. – 2005. – 432 с.
3. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. – Л.: Новий світ, 2000. – К.: Каравела, 2002. – 376 с.
4. Васильев В. Л. Юридическая психология: Учеб. для вузов. – 5-е изд., перераб. и доп. – СПб.: Питер, 2003. – 656 с.
5. Ребер А. Большой толковый психологический словарь / А.Ребер. – М.: Вече-Аст., 2000. – Т.1. – С.141.

Интернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm
4. Ресурс для пошуку результатів досліджень відкритого доступу з репозиторіїв і журналів: <https://core.ac.uk/search>

Тема. МЕТОДИ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Мета: ознайомити студентів із загальними методами юридичної психології.

Професійна спрямованість: розвинути здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватися іноземною мовою; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій; знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини

План:

1. Загальна характеристика методів юридичної психології.
2. Проблема правомірності методів психологічного впливу.

Основні поняття	<i>емпіричні методи, правомірні методи психологічного впливу, неправомірні методи психологічного впливу</i>
------------------------	---

Література

Основна література

1. Андрусенко С. В. Особливості застосування методів психологічного впливу при допиті неповнолітнього / С. В. Андрусенко, Г. С. Романюк // Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток: матеріали III Всеукр. наук.- практич. конф. (Одеса, 19 лютого 2010 р.). - Одеса: ОДУВС, 2010. - 450 с.
2. Гошовська Ю. Допит неповнолітніх у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування. Jurnalul juridic național: teorie și practică = Национальный юридический журнал: теория и практика = National law journal: theory and practice. 2016. Nr. 2/1 (18). С. 130–133. URL: http://jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/2/part_1/30.pdf (дата звернення: 06.10.2016).
3. Зелені кімнати: психологічні особливості організації роботи з дітьми / Н.П. Бочкор, О.М.Цільмак, О.В. Швед та ін. – К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2012. – 112 с.
4. Матієнко Т. В. Особливості психологічного впливу при допиті неповнолітніх / Т. В. Матієнко, Г. С. Романюк // Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток: матеріали III Всеукр. науково-практич. конфер. (Одеса, 19 лютого 2010 р.). - Одеса: ОДУВС, 2010. - 450 с.
5. Мухіна Г. В. Юридична психологія : навчально-методичний посібник / Г. В. Мухіна ; за заг. ред. В. М. Бесчастного.– Київ: ВД «Дакор», 2019. – 236 с. Режим доступу: <http://repo.dli.donetsk.ua/bitstream/123456789/107/1/Jurydychna%20Psychologija%20%281%29.pdf>

Додаткова література

1. Бандурка А.М. Юридическая психология. Терминологический словарь. – 2005. – 432 с.
2. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. – Л.: Новий світ, 2000. – К.: Каравела, 2002. – 376 с.
3. Белый Б. И. Тест Роршаха. Практика и теория / Под ред. Л. Н. Собчик. – СПб.: Дорваль, 1992. — 200 с.
4. Бишевец О. В. Правові засади застосування психологічного впливу у сфері судочинства / О. В. Бишевец // Вісник Академії адвокатури України. - 2009. - №1 (14). - С.142-145.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm

4. Режим доступу до англomовних періодичних видань: <https://academicjournals.org/>
5. Режим доступу до англomовних періодичних видань: https://www.cambridge.org/core/search?q=offense&aggs%5BproductTypes%5D%5Bfilters%5D=JOURNAL_ARTICLE

Тема. ХАРАКТЕРИСТИКА ЮРИДИЧНИХ ПРОФЕСІЙ

Мета: ознайомити студентів основними юридичними професіями.

Професійна спрямованість: розвинути здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватися іноземною мовою; здатність працювати в команді; здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

План:

1. Загальна характеристика юридичної професії. Сучасні інтерпретації поняття юридичної професії.
2. Соціальна роль юристів в окремих сферах суспільного життя. Юрист як представник громадянського суспільства.
3. Міжнародні та національні стандарти професійної діяльності юристів. Професійне мислення в роботі юристів.
4. Особистісні та професійні вимоги, що ставляться до представників окремих юридичних спеціальностей: секретар суду, помічник судді, консультант державної нотаріальної контори, державний виконавець, оперуповноважений, слідчий, інспектор праці (правовий), інспектор (органи внутрішніх справ), юрисконсульт.

Основні поняття	<i>юрист, професійне мислення, професійні якості, професійні вміння</i>
------------------------	---

Література

Основна література

1. Александров Д. Юридична психологія. Альбом схем з коментаріями: Навч. посібник. – 2008. – 152 с.
2. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Дніпро: Вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
3. Асеев В. Г. Значимость и временная стратегия поведения / Асеев В. Г. // Психол. журн. – 1981. – Т. 2. – № 6. – С. 28–37.
4. Бандурка А.М. Юридическая психология. Терминологический словарь. – 2005. – 432 с.
5. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. — Л.: Новий світ, 2000. — К.: Каравела, 2002. — 376 с.
6. Матієнко Т. В. Особливості психологічного впливу при допиті неповнолітніх / Т. В. Матієнко, Г. С. Романюк // Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток: матеріали III Всеукр. науково-практич. конфер. (Одеса, 19 лютого 2010 р.). - Одеса: ОДУВС, 2010. - 450 с.

Додаткова література

1. Бишевец О. В. Правові засади застосування психологічного впливу у сфері судочинства / О. В. Бишевец // Вісник Академії адвокатури України. - 2009. - №1 (14). - С.142-145.
2. Болотова А. К. Психология организации времени : учеб. пособ. / Болотова А. К. – М. : Аспект Пресс, 2006. – 254 с.
3. Васильев В. Л. Юридическая психология: Учеб. для вузов. — 5-е изд., перераб. и доп. — СПб.: Питер, 2003. — 656 с.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm
4. Режим доступу до англomовних періодичних видань: <https://academicjournals.org/>
5. Режим доступу до англomовних періодичних видань: https://www.cambridge.org/core/search?q=offense&aggs%5BproductTypes%5D%5Bfilters%5D=JOURNAL_ARTICLE
6. Ресурс для пошуку результатів досліджень відкритого доступу з репозиторіїв і журналів: <https://core.ac.uk/search>

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Тема. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Мета: ознайомити студентів із категоріально-термінологічним апаратом юридичної психології.

Професійна спрямованість: розвинути уміння оперувати базовими категоріями юридичної психології; дати знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів; розвинути здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права; розвинути вміння проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

План:

1. Поняття, предмет та завдання юридичної психології.
2. Норми поведінки як одна з базових категорій юридичної психології.
3. Історія розвитку юридичної психології.
4. Методологічна особливість юридичної психології.

Основні поняття	<i>юридична психологія, соціальні норми поведінки, мораль, право, особистість, суспільство</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте теоретичні питання
- опрацюйте основні поняття
- Індивідуальне завдання:
 1. Підберіть відео або підготуйте презентацію для ілюстрації соціальних норм поведінки у різних соціальних спільнотах.
 2. Підготуйте повідомлення на тему: «Соціально-психологічні теорії злочинності (Р. Мертон, Ж. Старленд, Д.Матс)».

Оцінювання

Види роботи	Максимально можлива кількість оцінок
Усна відповідь (обговорення теоретичних питань, першоджерел)	1 оцінка

Література

Основна література

1. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Дніпро: Вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
2. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. – Л.: Новий світ, 2000. – К.: Каравела, 2002. – 376 с.
3. Красовский Ю. Д. Организационное поведение : [учеб. для студентов вузов] / Красовский Ю. Д. – М. : ЮНИТИ, 2012. – 486 с.
4. Криміналістика: підручник / В.В. Пясковський, Ю.М. Черноус, А.В. Іщенко, О.О. Алексєєв та ін. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 544 с.

Додаткова література

1. Словарь-справочник по психологической диагностике / Л. Ф. Бурлачук, С. М. Морозов; Отв. ред. С. Б. Крымский. – К.: Наук. думка, 1989. – 200 с.
2. Чуфаровский Ю. В. Юридическая психология: Учеб. пособие. – М.: Право и Закон, 1997. – 320 с.
3. Васильев В. Л. Юридическая психология: Учеб. для вузов. – 5-е изд., перераб. и доп. – СПб.: Питер, 2003. – 656 с.
4. Еникеев М. И. Юридическая психология: Учеб. для вузов. – М.: Издательская группа «НОРМА–ИНФРА•М», 1999. – 517 с.
5. Костицкий М. В. Введение в юридическую психологию: методологические и теоретические проблемы. – К.: Вища шк., 1990. – 259 с.

Интернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm
4. Ресурс для пошуку результатів досліджень відкритого доступу з репозиторіїв і журналів: <https://core.ac.uk/search>

Контрольні питання і завдання:

1. Охарактеризуйте предмет та завдання юридичної психології.
2. Проаналізуйте методологічну особливість юридичної психології.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Тема. ВИКОРИСТАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ У ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Мета: ознайомити студентів із специфікою використання психологічних методів у сфері юриспруденції.

Професійна спрямованість: розвинути здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації; формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми; доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

План:

1. Методи юридичної психології: класифікація та призначення.
2. Характеристика методів психологічного впливу за критерієм правомірності.

Основні поняття	<i>методи наукового дослідження, методи психологічного впливу на особистість, методи судово-психологічної експертизи</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте теоретичні питання
- опрацюйте основні поняття
- Завдання для роботи у мікрогрупах
- ✓ *Змодельуйте бесіду між адвокатом та клієнтом (запит клієнта сформулюйте за своїм*

бажанням).

✓ *Змодельуйте бесіду між слідчим та підозрюваним у двох варіантах: з використанням правомірних та неправомірних методів психологічного впливу на підозрюваного.*

Оцінювання

Види роботи	Максимально можлива кількість оцінок
Усна відповідь (обговорення теоретичних питань, першоджерел)	1 оцінка
Участь у груповій роботі	1 оцінка

Література

Основна література

1. Андрусенко С. В. Особливості застосування методів психологічного впливу при допиті неповнолітнього / С. В. Андрусенко, Г. С. Романюк // Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток: матеріали III Всеукр. наук.- практич. конф. (Одеса, 19 лютого 2010 р.). - Одеса: ОДУВС, 2010. - 450 с.
2. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Д.: вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
3. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. – Л.: Новий світ, 2000. – К.: Каравела, 2002. – 376 с.
4. Гошовська Ю. Допит неповнолітніх у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування. Jurnalul juridic național: teorie și practică = Национальный юридический журнал: теория и практика = National law journal: theory and practice. 2016. Nr. 2/1 (18). С. 130–133. URL: http://jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/2/part_1/30.pdf (дата звернення: 06.10.2016).
5. Зелені кімнати: психологічні особливості організації роботи з дітьми / Н.П. Бочкор, О.М.Цільмак, О.В. Швед та ін. – К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2012. – 112 с.
6. Матієнко Т. В. Особливості психологічного впливу при допиті неповнолітніх / Т. В. Матієнко, Г. С. Романюк // Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток: матеріали III Всеукр. науково-практич. конфер. (Одеса, 19 лютого 2010 р.). - Одеса: ОДУВС, 2010. - 450 с.

Додаткова література

1. Белый Б. И. Тест Роршаха. Практика и теория / Под ред. Л. Н. Собчик. — СПб.: Дорваль, 1992. — 200 с.
2. Бишевец О. В. Правові засади застосування психологічного впливу у сфері судочинства / О. В. Бишевец // Вісник Академії адвокатури України. - 2009. - №1 (14). - С.142-145.
3. Благута Р.І. Психологічні засади профілактики делінквентності неповнолітніх: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 19.00.06 / Р.І. Благута; Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К., 2006. – 175 с.
4. Гончаренко В. Г., Сокиран Ф. М. Тактика психологічного впливу на попередньому слідстві: Навч. посіб. – К.: Укр. акад. внутр. справ, 1994. – 48 с.
5. Леонова А. Б. Психодиагностика функциональных состояний человека. – М.: МГУ, 1984. – 200 с.
6. Словарь-справочник по психологической диагностике / Л. Ф. Бурлачук, С. М. Морозов; Отв. ред. С. Б. Крымский. – К.: Наук. думка, 1989. – 200 с.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm
4. Режим доступу до англomовних періодичних видань: <https://academicjournals.org/>
5. Режим доступу до англomовних періодичних видань: https://www.cambridge.org/core/search?q=offense&aggs%5BproductTypes%5D%5Bfilters%5D=JOURNAL_ARTICLE
6. Ресурс для пошуку результатів досліджень відкритого доступу з репозиторіїв і журналів: <https://core.ac.uk/search>

Контрольні питання і завдання:

1. Охарактеризуйте основні методи юридичної психології.
2. Наведіть приклад неправомірних методів психологічного впливу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема. ХАРАКТЕРИСТИКА ЮРИДИЧНИХ ПРОФЕСІЙ

Мета: ознайомити студентів основними юридичними професіями.

Професійна спрямованість: розвинути розуміння основ права Європейського Союзу; здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право; розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання; здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення; працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи; виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

План:

1. Загальна характеристика юридичної професії. Сучасні інтерпретації поняття юридичної професії.
2. Соціальна роль юристів в окремих сферах суспільного життя. Юрист як представник громадянського суспільства.
3. Міжнародні та національні стандарти професійної діяльності юристів. Професійне мислення в роботі юристів.
4. Особистісні та професійні вимоги, що ставляться до представників окремих юридичних спеціальностей: секретар суду, помічник судді, консультант державної нотаріальної контори, державний виконавець, оперуповноважений, слідчий, інспектор праці (правовий), інспектор (органи внутрішніх справ), юрисконсульт.

Основні поняття	<i>юрист, професійне мислення, професійні якості, професійні вміння</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте теоретичні питання

- опрацюйте основні поняття

- Завдання для роботи у мікрогрупах

✓ Розробіть власне резюме з метою працевлаштування в адвокатську контору на посаду адвоката.

✓ Змодельуйте бесіду між роботодавцем та претендентом на посаду державного виконавця.

✓ Зробіть огляд міжнародних стандартів професійної діяльності фахівців у сфері юриспруденції на основі аналізу першоджерел іноземною мовою.

✓ Розробіть програму саморозвитку, у якій вкажіть 3 професійно важливі якості та 3 професійно важливі вміння, які Ви маєте розвинути у себе; опишіть конкретні кроки по їх розвитку.

Оцінювання

Види роботи	Максимально можлива кількість оцінок
Усна відповідь (обговорення теоретичних питань, першоджерел)	1 оцінка
Участь у груповій роботі	1 оцінка

Література

Основна література

1. Александров Д. Юридична психологія. Альбом схем з коментаріями: Навч. посібник. – 2008. – 152 с.
2. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Дніпро: Вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
3. Асеев В. Г. Значимость и временная стратегия поведения / Асеев В. Г. // Психол. журн. – 1981. – Т. 2. – № 6. – С. 28–37.
4. Бандурка А.М. Юридическая психология. Терминологический словарь. – 2005. – 432 с.
5. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. — Л.: Новий світ, 2000. — К.: Каравела, 2002. — 376 с.
6. Матієнко Т. В. Особливості психологічного впливу при допиті неповнолітніх / Т. В. Матієнко, Г. С. Романюк // Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток: матеріали III Всеукр. науково-практич. конфер. (Одеса, 19 лютого 2010 р.). - Одеса: ОДУВС, 2010. - 450 с.

Додаткова література

1. Бишевец О. В. Правові засади застосування психологічного впливу у сфері судочинства / О. В. Бишевец // Вісник Академії адвокатури України. - 2009. - №1 (14). - С.142-145.
2. Болотова А. К. Психология организации времени : учеб. пособ. / Болотова А. К. – М. : Аспект Пресс, 2006. – 254 с.
3. Васильев В. Л. Юридическая психология: Учеб. для вузов. — 5-е изд., перераб. и доп. — СПб.: Питер, 2003. — 656 с.
4. Гук Н.С. Оцінка та корекція психічних станів співробітників органів виконання покарань. Дис. ... канд. психол. наук. - К, 1996.
5. Журнал «Юридична психологія»<https://ojs.naiu.kiev.ua/index.php/psychped/issue/view/51>
6. Журнал «Юридичні науки»<http://science.lpnu.ua/uk/law/vsi-vypusky>
7. Костицкий М.В. Введение в юридическую психологию: методологические и теоретические проблемы. — К.: Вища шк., 1990. — 259 с.

8. Коталейчук С. П. Теоретико-правові проблеми правового статусу неповнолітніх в Україні та забезпечення його реалізації як один із основних напрямків діяльності міліції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2004. 17 с.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm
4. Режим доступу до англомовних періодичних видань: <https://academicjournals.org/>
5. Режим доступу до англомовних періодичних видань: https://www.cambridge.org/core/search?q=offense&aggs%5BproductTypes%5D%5Bfilters%5D=JOURNAL_ARTICLE
6. Ресурс для пошуку результатів досліджень відкритого доступу з репозиторіїв і журналів: <https://core.ac.uk/search>

Контрольні питання і завдання:

1. Охарактеризуйте основні юридичні професії.
2. Опишіть вимоги до особистісних та професійних якостей, якими має володіти працівник юридичної сфери.

Індивідуальне (практичне завдання)

1. Підберіть художній фільм, у якому є епізод розмови слідчого та підозрюваного. Проаналізуйте методи психологічного впливу, які використовує слідчий, за критерієм правомірності-неправомірності (*виконується за бажанням з метою відпрацювання пропущених практичних занять або з метою підвищення оцінки за теми змістового блоку «Вступ до юридичної психології»*).
2. Підберіть та опрацюйте 1 першоджерело іноземною мовою, яке стосується питань змістового блоку «Вступ до юридичної психології» (обов'язкове завдання).

Література

Основна література

1. Андрусенко С. В. Особливості застосування методів психологічного впливу при допиті неповнолітнього / С.В. Андрусенко, Г.С. Романюк // Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток: матеріали III Всеукр. наук.- практи. конф. (Одеса, 19 лютого 2010 р.). - Одеса: ОДУВС, 2010. - 450 с.
2. Журнал «Юридична психологія»<https://ojs.naiu.kiev.ua/index.php/psychped/issue/view/51>
3. Журнал «Юридичні науки»<http://science.lpnu.ua/uk/law/vsi-vypusky>
4. Особливості допиту неповнолітнього <http://help.4uth.gov.ua/pro-dialnist-policiie/features-of-interrogation-of-a-minor>

Додаткова література

1. Бишевец О. В. Правові засади застосування психологічного впливу у сфері судочинства / О.В. Бишевец // Вісник Академії адвокатури України. - 2009. - №1 (14). - С.142-145.
2. Общая, социальная и юридическая психология: Учебник для вузов / М.Еникеев. – СПб.: Питер, 2005. – 752 с.
3. Руденко М. М. Класифікація методів психологічного впливу в оперативно-розшуковій діяльності / М. М. Руденко // Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. - 2009. - № 1. - С.137-144.
4. Сабуров А.С. Юридична психологія: навчальний посібник для студентів юрид. вузів та факультетів / А.С. Сабуров. – К.: ТП Пресс, 2003. – 208 с.
5. Сокиран Ф. М. Сучасні концепції психологічного впливу на досудовому слідстві / Ф. М. Сокиран. - К.: НАВСУ - НВТ Правник, 2002. - 172 с.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm
4. Режим доступу до англomовних періодичних видань: <https://academicjournals.org/>
5. Режим доступу до англomовних періодичних видань: https://www.cambridge.org/core/search?q=offense&aggs%5BproductTypes%5D%5Bfilters%5D=JOURNAL_ARTICLE

Психологія особистості у правозахисній діяльності

Кількість оцінюваних занять у змістовому блоці «Психологія особистості у правозахисній діяльності»: 3 практичних заняття.

Для зарахування змістового блоку студенти мають одержати не менше **3 оцінок** (це мінімальна кількість обов'язкових оцінок).

Обов'язкові види робіт:

- опрацювання питань з плану практичних занять;
- опрацювання основних понять;
- виконання індивідуальних та практичних завдань.

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема. ОСОБИСТІСТЬ ЯК КАТЕГОРІЯ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Мета: ознайомити студентів із поняттям про особистість.

Професійна спрямованість: розвинути навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); цінування та повагу різноманітності і мультикультурності; здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

План:

1. Поняття про особистість. Індивідуально-типологічні характеристики особистості.
2. Психічні процеси та психічні стани.
3. Психологія масової свідомості.

Основні поняття	<i>індивід, особистість, індивідуально-типологічні характеристики, психічні процеси, психічні стани, масова свідомість</i>
------------------------	--

Література

Основна література

1. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Дніпро: Вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
2. Изард К.Э. Психология эмоций / Перев. с англ. - СПб.: Питер, 2002.
3. Красовский Ю. Д. Организационное поведение : [учеб. для студентов вузов] / Красовский Ю. Д. – М. : ЮНИТИ, 2012. – 486 с.
4. Лайнбардже П. М. Психологическая война. Теория и практика массового сознания / П. М. Лайнбардже. – М. : Центрполиграф, 2013. – 445 с.

Додаткова література

1. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. – Л.: Новий світ, 2000. – К.: Каравела, 2002. – 376 с.
2. Общая, социальная и юридическая психология: Учебник для вузов / М.Еникеев. – СПб.: Питер, 2005. – 752 с.
3. Ольшанский Д. В. Психология масс / Ольшанский Д. В. – С.-Пб. : Питер, 2002. – 368 с.
4. Психические состояния / сост. и общ. ред. Л. В. Куликова. – СПб. : Питер, 2000. – С. 11-42.
5. Ребер А. Большой толковый психологический словарь / А.Ребер. – М.: Вече-Аст., 2000. – Т.1. – С.141.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm

Тема. ОСОБИСТІСНІ ТИПИ ТА ПРАВОСВІДОМІСТЬ

Мета: ознайомити студентів із поняттям про правосвідомість та особистісні типи.

Професійна спрямованість: розвинути застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність бути критичним і самокритичним; здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми; здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

План:

1. Поняття про особистісні типи в індивідуальній психології Альфреда Адлера.
2. Неправомірна поведінка як форма деструктивної компенсації почуття неповноцінності.
3. Типи его-спрямованості за Карлом Юнгом.
4. Поняття про свободу та втечу від свободи (Еріх Фромм).

Основні поняття	<i>правосвідомість, особистісні типи, індивідуальна психологія, неправомірна поведінка, его-спрямованість</i>
------------------------	---

Література

Основна література

1. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Д.: вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
2. Заброцький М.М., Савченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2005. – 206 с.
3. Еникеев М.И. Общая и юридическая психология. – СПб.: Питер, 2005.
4. Изард К.Э. Психология эмоций / Перев. с англ. - СПб.: Питер, 2002.
5. Ильин Е.П. Эмоции и чувства. - СПб.: Питер, 2002.
6. Лилль В. Портрет массового сознания / В. Лилль. – Независимая газета. 2013.
7. Ольшанский Д. В. Психология масс / Ольшанский Д. В. – С.-Пб. : Питер, 2002. – 368 с.
8. Почебут Л. Г. Социальные общности: психология толпы, социума, этноса / Почебут Л. Г. – СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2005. – 285 с.
9. Психологическая типология: Хрестоматия /Сост. К.В. Сельченко. – Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2000. – 592 с.
10. Психические состояния / сост. и общ. ред. Л. В. Куликова. – СПб. : Питер, 2000. – С. 11-42.
11. Шейнов В. П. Психология лидерства и власти / Шейнов В. П. – М.: Ось-89, 2008. – 604 с.
12. Юнг К.Г. Психологические типы: Пер. с нем. – М.: «Университетская книга», 1998. – 720 с.

Додаткова література

1. Бандурка А.М. Юридическая психология. Терминологический словарь. – 2005. – 432 с.
2. Краткий психологический словарь / Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – М.: Политиздат, 1985.
3. Леонова А. Б. Психодиагностика функциональных состояний человека. — М.: МГУ, 1984. — 200 с.
4. Психологічні детермінанти вчинення вандалізму неповнолітніми / Юсупов В. В., Александров Д. О., Казміренко Л. І. та ін. : метод. рек. – К.: НАВС, 2012. – 56 с.
5. Райх В. Психология масс и фашизм / Вильгельм Райх ; [пер. с нем. Ю. М. Донец]. – М.: АСТ, 2004. – 539 с.

Интернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4-5

Тема. ПРОБЛЕМА ПРАВОСВІДОМОСТІ ТА ОСОБИСТІСНІ ТИПИ

Мета: ознайомити студентів із поняттям особистості, особистісних типів, неправомірної поведінки.

Професійна спрямованість: розвинути прагнення до збереження навколишнього середовища; визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин; здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання; давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю; пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

План (до практичного заняття №4):

1. Поняття про особистість. Індивідуально-типологічні характеристики особистості (розмежування понять «темперамент» та «характер»).
2. Характеристика психічних процесів та психічних станів.
3. Поняття про масову свідомість. Масові форми вияву активності.
4. Різновиди масових скупчень. Ризик виникнення неправомірної поведінки при масових скупченнях громадян.
5. Ефект психологічного зараження при масовому скупченні громадян.

План (до практичного заняття №5):

1. Поняття про особистісні типи в індивідуальній психології Альфреда Адлера.
2. Неправомірна поведінка як форма деструктивної компенсації почуття неповноцінності.
3. Поняття «стиль життя» у теорії А. Адлера.
4. Типи еґо-спрямованості за Карлом Юнгом.

Основні поняття	<i>особистість, темперамент, характер, психічні стани, психічні процеси, масова свідомість, масовидні явища, неправомірна поведінка, психологічне зараження, почуття неповноцінності, неправомірна поведінка, еґо-спрямованість, акцентуація характеру та темпераменту</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте теоретичні питання
- опрацюйте основні поняття
- Завдання для роботи у мікрогрупах (*до практичного заняття №4*)
 - ✓ Змоделюйте бесіду між адвокатом та клієнтом-холериком (запит клієнта сформулюйте за своїм бажанням).
 - ✓ Аналіз відео (прояви психічних станів у людей)
 - ✓ Розробіть пам'ятку «Як протистояти психологічному зараженню негативними емоціями в ситуації скупчення великої кількості людей».
 - ✓ Підберіть та проаналізуйте відео виникнення паніки в ситуації масового скупчення людей.
- Завдання для роботи у мікрогрупах (*до практичного заняття №5*)
 - ✓ Проаналізувати біографію людини, яка скоїла правопорушення (біографію обрати за власним бажанням) відповідно до теорії А. Адлера та К. Юнга.

Оцінювання

Види роботи	Максимально можлива кількість оцінок
Усна відповідь (обговорення теоретичних питань, першоджерел)	1 оцінка на кожному практичному занятті
Участь у груповій роботі	1 оцінка на кожному практичному занятті

Література

Основна література

1. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Д.: вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
2. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. – Л.: Новий світ, 2000. – К.: Каравела, 2002. – 376 с.
3. Еникеев М.И. Общая и юридическая психология. – СПб.: Питер, 2005.
4. Заброцький М.М., Савченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2005. – 206 с.
5. Изард К.Э. Психология эмоций / Перев. с англ. - СПб.: Питер, 2002.
6. Ильин Е.П. Эмоции и чувства. - СПб.: Питер, 2002.
7. Костицкий М. В. Введение в юридическую психологию: методологические и теоретические проблемы. – К.: Вища шк., 1990. – 259 с.
8. Лайнбардже П. М. Психологическая война. Теория и практика массового сознания / П. М. Лайнбардже. – М. : Центрполиграф, 2013. – 445 с.
9. Ольшанский Д. В. Психология масс / Ольшанский Д. В. – С.-Пб. : Питер, 2002. – 368 с.
10. Почебут Л. Г. Социальные общности: психология толпы, социума, этноса / Почебут Л. Г. – СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2005. – 285 с.
11. Психические состояния / сост. и общ. ред. Л. В. Куликова. – СПб. : Питер, 2000. – С. 11-42.
12. Психологическая типология: Хрестоматия /Сост. К.В. Сельченков. – Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2000. – 592 с.
13. Шейнов В. П. Психология лидерства и власти / Шейнов В. П. – М.: Ось-89, 2008. – 604 с.
14. Юнг К.Г. Психологические типы: Пер. с нем. – М.: «Университетская книга», 1998. – 720 с.

Додаткова література

1. Бандурка А.М. Юридическая психология. Терминологический словарь. – 2005. – 432 с.
2. Краткий психологический словарь / Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – М.: Политиздат, 1985.
3. Леонова А. Б. Психодиагностика функциональных состояний человека. – М.: МГУ, 1984. – 200 с.
4. Психология масс: хрестоматия / [ред.-сост., предисл. Д. Я. Райгородский]. – Самара : БАХРАХ-М, 2010. – 591 с.
5. Психологічні детермінанти вчинення вандалізму неповнолітніми / Юсупов В. В., Александров Д. О., Казміренко Л. І. та ін. : метод. рек. – К.: НАВС, 2012. – 56 с.
6. Райх В. Психология масс и фашизм / Вильгельм Райх ; [пер. с нем. Ю. М. Донец]. – М.: АСТ, 2004. – 539 с.

Интернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>

2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm
4. Ресурс для пошуку результатів досліджень відкритого доступу з репозиторіїв і журналів: <https://core.ac.uk/search>
5. Онлайн-платформа для навчання: <https://www.coursera.org/>

Контрольні питання і завдання (до практичного заняття №4):

1. Охарактеризуйте психічні стани за особливостями їх протікання.
2. Охарактеризуйте психологічні ефекти у ситуації масового скупчення людей

Контрольні питання і завдання (до практичного заняття №5):

1. Охарактеризуйте особистісні типи в теорії А. Адлера.
2. Охарактеризуйте особистісні типи в теорії К. Юнга.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6

Тема. ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ ТА ВМІННЯ ПЛАНУВАННЯ ЧАСУ ЯК ВАЖЛИВИЙ АДАПТАЦІЙНИЙ РЕСУРС МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ЮРИДИЧНОЇ СФЕРИ

Мета: розвиток професійних якостей та вмінь у структурі майбутніх фахівців.

Професійна спрямованість: допомогти в розвитку вміння планування часу як важливого компонента в структурі соціальної адаптації; здатність бути критичним і самокритичним; здатність працювати в команді; демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності; володіти базовими навичками риторики.

План:

1. Ціль та цілепокладання, розвиток мовної креативності.
2. Категорія часу в психології.
3. Способи планування часу.

Техніки, спрямовані на розвиток вміння планування часу, цілепокладання та мовної креативності

1. Робота з Матрицею Ейзенхауера

Мета вправи: розвиток вміння розмежовувати справи за категоріями.

2. Техніка «Перевірка рівня своєї активності» (описаний Д. Вестбруком).

Мета техніки: підвищення рівня власної активності через розвиток вміння планувати час.

3. Техніка «Десятихвилинний коучінг» (автор О. Тараріна)

Мета техніки: проаналізувати мотивацію до досягнення цілей і намітити перші кроки.

4. Техніка «Оратор» (модифікація О. Тараріної)

Мета вправи: розвиток ораторських здібностей.

Основні поняття	час, вміння планувати час, ціль, цілепокладання
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте теоретичні питання
- опрацюйте основні поняття
- Завдання для роботи у мікрогрупах

✓ *Опрацювання технік, метою яких є розвиток вміння планувати час та визначати пріоритети в досягненні цілей*

Оцінювання

Види роботи	Максимально можлива кількість оцінок
Усна відповідь (обговорення теоретичних питань, першоджерел)	1 оцінка
Участь у груповій роботі	1 оцінка

Література

Основна література

1. ART-коучинг. Техники ПРОСТых решений. / Елена Тарарина. – К.: Саммит-Книга, 2015. – 88 с.
2. Болотова А. К. Психология организации времени : учеб. пособ. / Болотова А. К. – М. : Аспект Пресс, 2006. – 254 с.
3. Дейвід Вестбрук. Подолати депресію / пер. з англ. Діани Бузько; наук. ред. Катерина Явна. (Серія «Сам собі психотерапевт»). Львів: Видавництво Свічадо, 2016. – 94 с.
4. Зотова О.И., Кряжева И.Н. Некоторые аспекты социально-психологической адаптации личности // Психол. механизмы регуляции социального поведения: Сб.ст. – М.: Наука, 1976. – С.219-232.
5. Левківська Г.П., Сорочинська В.Є., Штифурак В.С. Адаптація першокурсників в умовах вищого навчального закладу: Навчальний посібник. – К., 2001. – 128 с.
6. Свиридов Н.А. Социальная адаптация личности в коллективе //Социологические исследования. – 1980. – №3. – С. 51.
7. Хижняк Л. М. Роль самоменеджменту в сучасних освітніх технологіях у вищій школі / Л. М. Хижняк // Сучасні освітні технології у вищій школі : матеріали міжнар. наук.-метод. конф., (1-2 листоп. 2007 р.). – К., 2007. – С. 118–120.
8. Шустова Н.Е., Гриценко В.В. Социально-психологическая адаптация молодежи и отношение к социальным нормам // Психологический журнал. – 2007. – том 28. – №1. – С. 46-57.

Додаткова література

1. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания / Ананьев Б. Г. – СПб. : Питер, 2001. – 282 с.
2. Асеев В. Г. Значимость и временная стратегия поведения / Асеев В. Г. // Психол. журн. – 1981. – Т. 2. – № 6. – С. 28–37.
3. Вудкок М. Раскрепощенный менеджер: Для руководителя-практика / М. Вудкок, Д. Френсис. – М. : Дело, 1991. – 220 с.
4. Головаха Е. И. Психологическое время личности / Е. И. Головаха, А. А. Кроник. – К. : Наук. думка, 1984. – 207 с.
5. Зейгарник Б. В. Теории личности в зарубежной психологии / Б. В. Зейгарник Б. В. – М. : Изд-во МГУ, 1982. – 128 с.
6. Цуканов Б. Й. Время в психике человека : монография / Б. Й. Цуканов. – Одесса : Астропринт, 2000. – 220 с. 10. Элькин Д. Г. Восприятие времени / Д. Г. Элькин. – М. : АПН РСФСР, 1962. – 311 с.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>

Контрольні питання і завдання:

1. Охарактеризуйте труднощі в розвитку вміння планувати час та визначати цілі.

Індивідуальне (практичне завдання)

(до тем змістового блоку «Психологія особистості у правозахисній діяльності»)

1. Практичне завдання 1: проведіть дослідження на визначення типу темпераменту за Айзенком (виконується за бажанням з метою відпрацювання пропущених практичних занять або з метою підвищення оцінки за теми змістового блоку).
2. Практичне завдання 2: проаналізувати біографію людини, яка скоїла правопорушення (біографію обрати за власним бажанням) відповідно до теорії А. Адлера та К. Юнга (обов'язкове до виконання завдання).

Література

Основна література

1. Заброцький М.М., Савченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2005. – 206 с.
2. Психические состояния / сост. и общ. ред. Л. В. Куликова. – СПб. : Питер, 2000. – С. 11-42.
3. Психологическая типология: Хрестоматия /Сост. К.В. Сельченков. – Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2000. – 592 с.
4. Шейнов В. П. Психология лидерства и власти / Шейнов В. П. – М.: Ось-89, 2008. – 604 с.
5. Юнг К.Г. Психологические типы: Пер. с нем. – М.: «Университетская книга», 1998. – 720 с.

Додаткова література

1. Общая, социальная и юридическая психология: Учебник для вузов / М.Еникеев. – СПб.: Питер, 2005. – 752 с.
2. Сабуров А.С. Юридична психологія: навчальний посібник для студентів юрид. вузів та факультетів / А.С. Сабуров. – К.: ТП Пресс, 2003. – 208 с.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm
4. Ресурс для пошуку результатів досліджень відкритого доступу з репозиторіїв і журналів: <https://core.ac.uk/search>

Кримінальна психологія

Кількість оцінюваних занять у змістовому блоці «Кримінальна психологія»: 3 практичних заняття.

Для зарахування змістового блоку студенти мають одержати не менше **3 оцінок** (це мінімальна кількість обов'язкових оцінок).

Обов'язкові види робіт:

- опрацювання питань з плану практичних занять;
- опрацювання основних понять;
- виконання індивідуальних та практичних завдань.

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема. ДЕТЕРМІНАНТИ ЗЛОЧИННОЇ ПОВЕДІНКИ

Мета: ознайомити студентів із поняттям злочинної поведінки.

Професійна спрямованість: розвинути здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації; розвинути здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

План:

1. Причини злочинної поведінки.
2. Особистість злочинця. Типологія особистості злочинця.
3. Психологічні особливості окремих категорій злочинців.
4. Психологія злочинної дії.

Основні поняття	<i>кримінальна поведінка, злочинна дія, антисоціальний тип злочинця, асоціальний тип злочинця, насилля</i>
------------------------	--

Література

Основна література

1. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Дніпро: Вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
2. Изард К.Э. Психология эмоций / Перев. с англ. - СПб.: Питер, 2002.
3. Криміналістика: підручник / В.В. Пяковський, Ю.М. Черноус, А.В. Іщенко, О.О. Алексеев та ін. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 544 с.
4. Общая, социальная и юридическая психология: Учебник для вузов / М.Еникеев. – СПб.: Питер, 2005. – 752 с.

Додаткова література

1. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. – Л.: Новий світ, 2000. – К.: Каравела, 2002. – 376 с.
2. Ольшанский Д. В. Психология масс / Ольшанский Д. В. – С.-Пб. : Питер, 2002. – 368 с.
3. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року / Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303;
4. Психические состояния / сост. и общ. ред. Л. В. Куликова. – СПб. : Питер, 2000. – С. 11-42.
5. Ребер А. Большой толковый психологический словарь / А.Ребер. – М.: Вече-Аст., 2000. – Т.1. – С.141.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7 Тема. ПСИХОЛОГІЯ ЗЛОЧИННОЇ ДІЇ

Мета: ознайомити студентів із поняттям злочинної поведінки та злочинної дії.

Професійна спрямованість: визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин; давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю; оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему; застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

План:

1. Поняття та причини злочинної поведінки.
2. Психологічні особливості окремих категорій злочинців.
3. Мотиви та цілі злочинної дії.
4. Скоєння злочину та «післязлочинна» поведінка.

Основні поняття	<i>злочин, злочинна поведінка, насилля, кримінальне рішення</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи

▪ опрацюйте теоретичні питання
▪ опрацюйте основні поняття
▪ Індивідуальне завдання: ✓ <i>На основі аналізу художнього або документального фільму, в сюжеті якого є скоєння злочину, проаналізуйте психологічний тип злочинця.</i>

Оцінювання

Види роботи	Максимально можлива кількість оцінок
Усна відповідь (обговорення теоретичних питань, першоджерел)	1 оцінка
Виконання індивідуального завдання	1 оцінка

Література

Основна література

1. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Дніпро: Вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
2. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. – Л.: Новий світ, 2000. – К.: Каравела, 2002. – 376 с.
3. Красовский Ю. Д. Организационное поведение : [учеб. для студентов вузов] / Красовский Ю. Д. – М. : ЮНИТИ, 2012. – 486 с.
4. Криміналістика: підручник / В.В. Пясковський, Ю.М. Чорноус, А.В. Іщенко, О.О. Алексєєв та ін. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 544 с.

Додаткова література

1. Словарь-справочник по психологической диагностике / Л. Ф. Бурлачук, С. М. Морозов; Отв. ред. С. Б. Крымский. – К.: Наук. думка, 1989. – 200 с.
2. Чуфаровский Ю. В. Юридическая психология: Учеб. пособие. – М.: Право и Закон, 1997. – 320 с.
3. Васильев В. Л. Юридическая психология: Учеб. для вузов. – 5-е изд., перераб. и доп. – СПб.: Питер, 2003. – 656 с.
4. Еникеев М. И. Юридическая психология: Учеб. для вузов. – М.: Издательская группа «НОРМА–ИНФРА•М», 1999. – 517 с.
5. Костицкий М. В. Введение в юридическую психологию: методологические и теоретические проблемы. – К.: Вища шк., 1990. – 259 с.

Интернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm
4. Ресурс для пошуку результатів досліджень відкритого доступу з репозиторіїв і журналів: <https://core.ac.uk/search>

Контрольні питання і завдання:

1. Охарактеризуйте проблему злочинної поведінки.
2. Опишіть психологічні особливості окремих категорій злочинців.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №8-9

Тема. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ НЕПОВНОЛІТНІХ ПРАВОПОРУШНИКІВ

Мета: ознайомити студентів із проблемою правопорушень серед неповнолітніх.

Професійна спрямованість: проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел; давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю; демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права; застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

План (до практичного заняття №8):

1. Психологічні труднощі та криза підліткового віку.
2. Вікові межі кримінальної відповідальності.
3. Причини девіантної поведінки.

План (до практичного заняття №9):

1. Поняття про девіантну поведінку.
2. Види девіантної поведінки:
 - агресивна поведінка;
 - делінквентна поведінка;
 - адиктивна поведінка;
 - суїцидальна поведінка;
 - групові девіації.

3. Методи діагностики девіантної поведінки та психолого-юридична допомога неповнолітнім правопорушникам.

Основні поняття	<i>підлітковий вік, девіантна поведінка, агресивна поведінка, делінквентна поведінка, адиктивна поведінка, суїцидальна поведінка, групові девіації.</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте теоретичні питання
- опрацюйте основні поняття
- Завдання для роботи у мікрогрупах (*до практичного заняття №8*)
 - ✓ Підготуйте повідомлення на тему «Біологічні передумови поведінкових девіацій».
 - ✓ Підберіть та проаналізуйте відео девіантної поведінки серед неповнолітніх: психолого-юридичний аспект.
- Завдання для роботи у мікрогрупах (*до практичного заняття №8*)
 - ✓ Підготуйте повідомлення на тему «Взаємозв'язок між адиктивною та протиправною поведінкою в підлітковому віці».

Оцінювання

Види роботи	Максимально можлива кількість оцінок
Усна відповідь (обговорення теоретичних питань, першоджерел)	1 оцінка на кожному практичному занятті
Участь у груповій роботі	1 оцінка на кожному практичному занятті

Література

Основна література

1. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Д.: вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
2. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. – Л.: Новий світ, 2000. – К.: Каравела, 2002. – 376 с.
3. Еникеев М.И. Общая и юридическая психология. – СПб.: Питер, 2005.
4. Заброцький М.М., Савченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2005. – 206 с.
5. Змановская Е.В., Рыбников В.Ю. Девиантное поведение личности и группы: Учебное пособие. – СПб.: Питер, 2012. – 352 с.
6. Изард К.Э. Психология эмоций / Перев. с англ. - СПб.: Питер, 2002.
7. Матієнко Т. В. Особливості психологічного впливу при допиті неповнолітніх / Т. В. Матієнко, Г. С. Романюк // Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток: матеріали III Всеукр. науково-практич. конфер. (Одеса, 19 лютого 2010 р.). - Одеса: ОДУВС, 2010. - 450 с.
8. Психические состояния / сост. и общ. ред. Л. В. Куликова. – СПб. : Питер, 2000. – С. 11-42.
9. Психологическая типология: Хрестоматия /Сост. К.В. Сельченков. – Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2000. – 592 с.

10. Психологічні детермінанти вчинення вандалізму неповнолітніми / Юсупов В. В., Александров Д. О., Казміренко Л. І. та ін. : метод. рек. – К.: НАВС, 2012. – 56 с.
11. Степанов В.г. Психология трудных школьников: Учеб. Пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Изд. Центр «академия», 2001. – 336 с.

Додаткова література

1. Бандурка А.М. Юридическая психология. Терминологический словарь. – 2005. – 432 с.
2. Благуца Р.І. Психологічні засади профілактики делінквентності неповнолітніх: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 19.00.06 / Р.І. Благуца; Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К., 2006. – 175 с.
3. Венар Чарльз, Кериг Патрисия. Психопатология развития детского и подросткового возраста (под науч. ред. А. Алексеева). – СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2004. – 384 с.
4. Інформаційно-ресурсний центр «Дитинство без насильства» <https://rescentre.org.ua/dytyna-svidok>
5. Коталейчук С. П. Теоретико-правові проблеми правового статусу неповнолітніх в Україні та забезпечення його реалізації як один із основних напрямків діяльності міліції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2004. 17 с.
6. Краткий психологический словарь / Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – М.: Политиздат, 1985.
7. Леонова А. Б. Психодиагностика функциональных состояний человека. – М.: МГУ, 1984. – 200 с.
8. Особливості допиту неповнолітнього <http://help.4uth.gov.ua/pro-dialnist-policiie/features-of-interrogation-of-a-minor>
9. Романюк В. В. Удосконалення процесуального статусу законного представника неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Право». Вип. 23. 2013. Ч. 1, т. 3. С. 134–137.
10. Романюк В. В. Участь педагога, психолога та лікаря в кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2014. № 4 (67). С. 101–109.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm
4. Ресурс для пошуку результатів досліджень відкритого доступу з репозиторіїв і журналів: <https://core.ac.uk/search>

Контрольні питання і завдання (до практичного заняття №8):

1. Охарактеризуйте причини девіантної поведінки.
2. Охарактеризуйте статті кримінального кодексу України, у яких йдеться про вікові межі кримінальної відповідальності неповнолітніх.

Контрольні питання і завдання (до практичного заняття №8):

1. Охарактеризуйте види девіантної поведінки.

Індивідуальне (практичне завдання)

(виконується за бажанням з метою відпрацювання пропущених практичних занять або з метою підвищення оцінки за теми змістового блоку «Кримінальна психологія»)

Підберіть та проаналізуйте художній або документальний фільм, в якому є сюжет протиправної поведінки неповнолітніх. Вкажіть причини протиправної поведінки.

Література

Основна література

1. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Д.: вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
2. Еникеев М.И. Общая и юридическая психология. – СПб.: Питер, 2005.
3. Заброцький М.М., Савченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2005. – 206 с.
4. Змановская Е.В., Рыбников В.Ю. Девиантное поведение личности и группы: Учебное пособие. – СПб.: Питер, 2012. – 352 с.
5. Изард К.Э. Психология эмоций / Перев. с англ. - СПб.: Питер, 2002.
6. Матієнко Т. В. Особливості психологічного впливу при допиті неповнолітніх / Т. В. Матієнко, Г. С. Романюк // Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток: матеріали ІІІ Всеукр. науково-практич. конфер. (Одеса, 19 лютого 2010 р.). - Одеса: ОДУВС, 2010. - 450 с.
7. Психологическая типология: Хрестоматия /Сост. К.В. Сельченюк. – Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2000. – 592 с.
8. Психологічні детермінанти вчинення вандалізму неповнолітніми / Юсупов В. В., Александров Д. О., Казміренко Л. І. та ін. : метод. рек. – К.: НАВС, 2012. – 56 с.
9. Степанов В.г. Психология трудных школьников: Учеб. Пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Изд. Центр «академия», 2001. – 336 с.

Додаткова література

1. Бандурка А.М. Юридическая психология. Терминологический словарь. – 2005. – 432 с.
2. Благуа Р.І. Психологічні засади профілактики делінквентності неповнолітніх: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 19.00.06 / Р.І. Благуа; Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К., 2006. – 175 с.
3. Венар Чарльз, Кериг Патрисия. Психопатология развития детского и подросткового возраста (под науч. ред. А. Алексеева). – СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2004. – 384 с.
4. Інформаційно-ресурсний центр «Дитинство без насильства» <https://rescentre.org.ua/dytynasvidok>
5. Коталейчук С. П. Теоретико-правові проблеми правового статусу неповнолітніх в Україні та забезпечення його реалізації як один із основних напрямків діяльності міліції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2004. 17 с.
6. Особливості допиту неповнолітнього <http://help.4uth.gov.ua/pro-dialnist-policiie/features-of-interrogation-of-a-minor>
7. Романюк В. В. Удосконалення процесуального статусу законного представника неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Право». Вип. 23. 2013. Ч. 1, т. 3. С. 134–137.
8. Романюк В. В. Участь педагога, психолога та лікаря в кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2014. № 4 (67). С. 101–109.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm

Психологія судової діяльності

Кількість оцінюваних занять у змістовому блоці «Психологія судової діяльності»: 2 практичних заняття.

Для зарахування змістового блоку студенти мають одержати не менше **2 оцінок** (це мінімальна кількість обов'язкових оцінок).

Обов'язкові види робіт:

- опрацювання питань з плану практичних занять;
- опрацювання основних понять;
- виконання індивідуальних та практичних завдань.

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема. ПСИХОЛОГІЯ ПОПЕРЕДНЬОГО СЛІДСТВА ТА СУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: ознайомити студентів із загальними основами психології попереднього слідства та судової діяльності.

Професійна спрямованість: розвивати здатність до поваги до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи; знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини; здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності; виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

План:

1. Психологічні особливості особистості слідчого. Слідча діагностика.
2. Взаємодія слідчого та звинувачуваного. Психологія звинувачуваного.
3. Психологія потерпілого та свідків.
4. Психологія допиту. Критерії неправдивих показань.
5. Психологічні особливості діяльності адвоката. Мова адвоката.

Основні поняття	<i>слідча діагностика, індукція, дедукція, звинувачуваний, потерпілий, свідок, допит, очна ставка, судова діяльність</i>
------------------------	--

Література

Основна література

1. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Дніпро: Вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
2. Гончаренко В. Г., Сокиран Ф. М. Тактика психологічного впливу на попередньому слідстві: Навч. посіб. – К.: Укр. акад. внутр. справ, 1994. – 48 с.
3. Коваленко Є.Г., Маляренко В.Т. Кримінальний процес України: [підруч.] / Є. Г. Коваленко, В. Т. Маляренко. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 688 с.
4. Криміналістика: підручник / В.В. Пясковський, Ю.М. Черноус, А.В. Іщенко, О.О. Алексеев та ін. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 544 с.
5. Общая, социальная и юридическая психология: Учебник для вузов / М.Еникеев. – СПб.: Питер, 2005. – 752 с.

Додаткова література

1. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. – Л.: Новий світ, 2000. – К.: Каравела, 2002. – 376 с.

2. Криминалистика: учебник для вузов / [Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Россинская]; под. ред. Р. С. Белкина. - М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФРА М), 2002. - 990 с.
3. Криміналістика: підручник / кол. авт.: В. М. Глібко, А. Л. Дудніков, В.А. Журавель та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2001. – 684 с.
4. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року / Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303;
5. Психические состояния / сост. и общ. ред. Л. В. Куликова. – СПб. : Питер, 2000. – С. 11-42.
6. Ребер А. Большой толковый психологический словарь / А.Ребер. – М.: Вече-Аст., 2000. – Т.1. – С.141.

Интернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №10

Тема. ПСИХОЛОГІЯ ПОПЕРЕДНЬОГО СЛІДСТВА

Мета: ознайомити студентів із загальними основами попереднього слідства.

Професійна спрямованість: розвивати повагу до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи; знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини; здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право; здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти; пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

План:

1. Психологічні особливості особистості слідчого.
2. Слідча діагностика. Методи слідчої дедукції.
3. Взаємодія слідчого та звинувачуваного. Психологія звинувачуваного.
4. Психологія потерпілого та свідків.
5. Психологія допиту та очної ставки. Критерії неправдивих показань.
6. Психологія допиту неповнолітніх.

Основні поняття	<i>слідча діагностика, індукція, дедукція, звинувачуваний, потерпілий, свідок, допит, очна ставка</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи

<ul style="list-style-type: none">▪ опрацюйте теоретичні питання
<ul style="list-style-type: none">▪ опрацюйте основні поняття
<ul style="list-style-type: none">▪ Індивідуальне завдання / завдання для роботи в мікрогрупах:<ul style="list-style-type: none">✓ На основі аналізу художнього або документального фільму, в сюжеті якого є процес допиту, виділіть ознаки неправдивих показань звинувачуваного/свідка/потерпілого.✓ Проаналізуйте юридичні та психологічні особливості допиту неповнолітніх із зазначенням правових документів, які регламентують цей процес.

Оцінювання

Види роботи	Максимально можлива кількість оцінок
Усна відповідь (обговорення теоретичних питань, першоджерел)	1 оцінка
Виконання індивідуального / групового завдання	1 оцінка

Література

Основна література

1. Андрусенко С. В. Особливості застосування методів психологічного впливу при допиті неповнолітнього / С. В. Андрусенко, Г. С. Романюк // Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток: матеріали III Всеукр. наук.- практ. конф. (Одеса, 19 лютого 2010 р.). - Одеса: ОДУВС, 2010. - 450 с.
2. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Дніпро: Вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
3. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. – Л.: Новий світ, 2000. – К.: Каравела, 2002. – 376 с.
4. Гошовська Ю. Допит неповнолітніх у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування. Jurnalul juridic național: teorie și practică = Национальный юридический журнал: теория и практика = National law journal: theory and practice. 2016. Nr. 2/1 (18). С. 130–133. URL: http://jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/2/part_1/30.pdf (дата звернення: 06.10.2016).
5. Зелені кімнати: психологічні особливості організації роботи з дітьми / Н.П. Бочкор, О.М.Цільмак, О.В. Швед та ін. – К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2012. – 112 с.
6. Красовский Ю. Д. Организационное поведение : [учеб. для студентов вузов] / Красовский Ю. Д. – М. : ЮНИТИ, 2012. – 486 с.
7. Криміналістика: підручник / В.В. Пясковський, Ю.М. Черноус, А.В. Іщенко, О.О. Алексеев та ін. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 544 с.
8. Матієнко Т. В. Особливості психологічного впливу при допиті неповнолітніх / Т. В. Матієнко, Г. С. Романюк // Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток: матеріали III Всеукр. науково-практич. конфер. (Одеса, 19 лютого 2010 р.). - Одеса: ОДУВС, 2010. - 450 с.

Додаткова література

1. Васильев В. Л. Юридическая психология: Учеб. для вузов. – 5-е изд., перераб. и доп. – СПб.: Питер, 2003. – 656 с.
2. Гончаренко В. Г., Сокиран Ф. М. Тактика психологічного впливу на попередньому слідстві: Навч. посіб. — К.: Укр. акад. внутр. справ, 1994. — 48 с.
3. Еникеев М. И. Юридическая психология: Учеб. для вузов. – М.: Издательская группа «НОРМА–ИНФРА•М», 1999. – 517 с.
4. Журнал «Юридична психологія»<https://ojs.naiiau.kiev.ua/index.php/psychped/issue/view/51>
5. Журнал «Юридичні науки»<http://science.lpnu.ua/uk/law/vsi-vypusky>
6. Костицкий М. В. Введение в юридическую психологию: методологические и теоретические проблемы. – К.: Вища шк., 1990. – 259 с.
7. Коталейчук С. П. Теоретико-правові проблеми правового статусу неповнолітніх в Україні та забезпечення його реалізації як один із основних напрямків діяльності міліції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2004. 17 с.
8. Криміналістика: учебник для вузов / [Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Россинская]; под. ред. Р. С. Белкина. - М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФРА М), 2002. - 990 с.
9. Особливості допиту неповнолітнього <http://help.4uth.gov.ua/pro-dialnist-policiie/features-of-interrogation-of-a-minor>
10. Офіц. вісник України. – 2003. – № 29. – Ст. 1434; № 32. – Ст. 1690. – (Бібліотека офіційних видань).
11. Ратинов А. Р. Судебная психология для следователей. — М.: НИ и РИО ВШ МООП СССР, 1967. — 290 с.
12. Романюк В. В. Удосконалення процесуального статусу законного представника неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Право». Вип. 23. 2013. Ч. 1, т. 3. С. 134–137.

13. Романюк В. В. Участь педагога, психолога та лікаря в кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2014. № 4 (67). С. 101–109.
14. Сокиран Ф. М. Сучасні концепції психологічного впливу на досудовому слідстві / Ф. М. Сокиран. - К.: НАВСУ - НВТ Правник, 2002. - 172 с.
15. Туркот М., Щербакова Г. Тактика подання доказів прокурором під час судового розгляду кримінальних проваджень щодо неповнолітніх. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2015. № 1. С. 170–178.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm
4. Ресурс для пошуку результатів досліджень відкритого доступу з репозиторіїв і журналів: <https://core.ac.uk/search>

Контрольні питання і завдання:

1. Охарактеризуйте психологічні особливості допиту неповнолітніх.
2. Виділіть критерії неправдивих показань.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №11 Тема. ПСИХОЛОГІЯ СУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета: ознайомити студентів із загальними основами судової діяльності.

Професійна спрямованість: розвивати повагу до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи; знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини; здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право; здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти; пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів; володіти базовими навичками риторики.

План:

1. Психологічні особливості діяльності прокурора в суді. Промова прокурора.
2. Психологічні особливості діяльності адвоката. Промова адвоката.
3. Психологія винесення вироку.

Основні поняття	судова діяльність, прокурор, адвокат, підсудний, вирок
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

- опрацюйте теоретичні питання
- опрацюйте основні поняття
- Індивідуальне завдання / завдання для роботи в мікрогрупах:

✓ Змодельуйте промову адвоката по захисту звинуваченої особи у справі пограбування.

Оцінювання

Види роботи	Максимально можлива кількість оцінок
Усна відповідь (обговорення теоретичних питань, першоджерел)	1 оцінка
Виконання індивідуального / групового завдання	1 оцінка

Література

Основна література

1. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Дніпро: Вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
2. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. – Л.: Новий світ, 2000. – К.: Каравела, 2002. – 376 с.
3. Криміналістика: підручник / В.В. Пяковський, Ю.М. Чорноус, А.В. Іщенко, О.О. Алексєєв та ін. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 544 с.
4. Матієнко Т. В. Особливості психологічного впливу при допиті неповнолітніх / Т. В. Матієнко, Г. С. Романюк // Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток: матеріали III Всеукр. науково-практич. конфер. (Одеса, 19 лютого 2010 р.). - Одеса: ОДУВС, 2010. - 450 с.

Додаткова література

1. Васильєв В. Л. Юридическая психология: Учеб. для вузов. – 5-е изд., перераб. и доп. – СПб.: Питер, 2003. – 656 с.
2. Еникеев М. И. Юридическая психология: Учеб. для вузов. – М.: Издательская группа «НОРМА–ИНФРА•М», 1999. – 517 с.
3. Журнал «Юридична психологія»<https://ojs.naiu.kiev.ua/index.php/psychped/issue/view/51>
4. Журнал «Юридичні науки»<http://science.lpnu.ua/uk/law/vsi-vypusky>
5. Костицкий М. В. Введение в юридическую психологию: методологические и теоретические проблемы. – К.: Вища шк., 1990. – 259 с.
6. Криминалістика: учебник для вузов / [Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Россинская]; под. ред. Р. С. Белкина. - М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФРА М), 2002. - 990 с.
7. Особливості допиту неповнолітнього <http://help.4uth.gov.ua/pro-dialnist-policiie/features-of-interrogation-of-a-minor>
8. Офіц. вісник України. – 2003. – № 29. – Ст. 1434; № 32. – Ст. 1690. – (Бібліотека офіційних видань).
9. Ратинов А. Р. Судебная психология для следователей. – М.: НИ и РИО ВШ МООП СССР, 1967. – 290 с.
10. Романюк В. В. Удосконалення процесуального статусу законного представника неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Право». Вип. 23. 2013. Ч. 1, т. 3. С. 134–137.
11. Романюк В. В. Участь педагога, психолога та лікаря в кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2014. № 4 (67). С. 101–109.

12. Сокиран Ф. М. Сучасні концепції психологічного впливу на досудовому слідстві / Ф. М. Сокиран. - К.: НАВСУ - НВТ Правник, 2002. - 172 с.
13. Туркот М., Щербакова Г. Тактика подання доказів прокурором під час судового розгляду кримінальних проваджень щодо неповнолітніх. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2015. № 1. С. 170–178.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm

Контрольні питання і завдання:

1. Охарактеризуйте вимоги до промови адвоката.
2. Проаналізуйте психологічні особливості винесення вироку.

Індивідуальне (практичне завдання)

(виконується за бажанням з метою відпрацювання пропущених практичних занять або з метою підвищення оцінки за теми змістового блоку «Психологія судової діяльності»)

Підберіть 5-10 статей, які стосуються проблеми психології попереднього слідства та психології судової діяльності. З цією метою проаналізуйте фахові журнали за останні 10 років.

Інтернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Поняття, предмет та завдання юридичної психології.
2. Норми поведінки як одна з базових категорій юридичної психології.
3. Історія розвитку юридичної психології. Методологічна особливість юридичної психології.
4. Методи юридичної психології: класифікація та призначення.
5. Характеристика методів психологічного впливу за критерієм правомірності.
6. Загальна характеристика юридичної професії. Сучасні інтерпретації поняття юридичної професії.
7. Соціальна роль юристів в окремих сферах суспільного життя. Юрист як представник громадянського суспільства.
8. Міжнародні та національні стандарти професійної діяльності юристів. Професійне мислення в роботі юристів.
9. Особистісні та професійні вимоги, що ставляться до представників окремих юридичних спеціальностей: секретар суду, помічник судді, консультант державної нотаріальної контори, державний виконавець, оперуповноважений, слідчий, інспектор праці (правовий), інспектор (органи внутрішніх справ), юрисконсульт.
10. Поняття про особистість. Індивідуально-типологічні характеристики особистості (розмежування понять «темперамент» та «характер»).
11. Поняття про особистісні типи в індивідуальній психології Альфреда Адлера.
12. Неправомірна поведінка як форма деструктивної компенсації почуття неповноцінності.
13. Типи его-спрямованості за Карлом Юнгом.
14. Характеристика психічних процесів та психічних станів.
15. Поняття про масову свідомість. Масові форми вияву активності.
16. Різновиди масових скупчень. Ризик виникнення неправомірної поведінки при масових скупченнях громадян.
17. Ефект психологічного зараження при масовому скупченні громадян.
18. Ціль та цілепокладання, розвиток мовної креативності.
19. Категорія часу в психології. Способи планування часу.
20. Поняття та причини злочинної поведінки.
21. Психологічні особливості окремих категорій злочинців.
22. Мотиви та цілі злочинної дії.
23. Скоєння злочину та «післязлочинна» поведінка.
24. Психологічні труднощі та криза підліткового віку.
25. Вікові межі кримінальної відповідальності.
26. Причини девіантної поведінки.
27. Поняття про девіантну поведінку.
28. Види девіантної поведінки.
29. Психологічні особливості особистості слідчого.
30. Слідча діагностика. Методи слідчої дедукції.
31. Взаємодія слідчого та звинувачуваного. Психологія звинувачуваного.
32. Психологія потерпілого та свідків.
33. Психологія допиту та очної ставки. Критерії неправдивих показань.
34. Психологія допиту неповнолітніх.
35. Психологічні особливості діяльності прокурора в суді. Промова прокурора.
36. Психологічні особливості діяльності адвоката. Промова адвоката.
37. Психологія винесення вироку.

Виконання індивідуального практичного завдання: проаналізувати біографію людини, яка скоїла правопорушення (біографію обрати за власним бажанням) відповідно до теорії А. Адлера та К. Юнга.

ВИМОГИ ДО ЗАЛІКУ

I. Виконання обов'язкових завдань під час модульного контролю:

- Володіння теоретичним матеріалом з тем курсу.
- Виконання всіх обов'язкових практичних завдань, передбачених робочою програмою та методичними рекомендаціями до дисципліни.

II. Виконання індивідуального практичного завдання, яке було зазначено в модульному контролі.

Оцінювання

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролюми.

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
			Пояснення
90 – 100	<i>Відмінно</i>	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
82-89	<i>Добре</i>	B	вище середнього рівня з кількома помилками
74-81		C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
64-73	<i>Задовільно</i>	D	непогано, але з незначною кількістю недоліків
60-63		E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35-59	<i>Незадовільно</i>	FX	з можливістю повторного складання
0-34		F	з обов'язковим повторним курсом

Підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) розраховується:

№ модулю	$M_{\%n}$ (відсоткове значення модулю навчальної компоненти)
Модуль 1	$M_{\%1} = 100\%$
Сума	100

ЗАЛІК

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є залік то залікова оцінка (ЗО) з освітньої компоненти дорівнює підсумковій оцінці з вивчених модулів (ПОМ).

$$ZO = ПОМ$$

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна:

1. Андрусенко С. В. Особливості застосування методів психологічного впливу при допиті неповнолітнього / С. В. Андрусенко, Г. С. Романюк // Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток: матеріали III Всеукр. наук.- практ. конф. (Одеса, 19 лютого 2010 р.). - Одеса: ОДУВС, 2010. - 450 с.
2. Аршава І.Ф., Репіна О.Г. Основи юридичної психології з практикумом. – Дніпро: Вид-во Маковецький, 2012. – 300 с.
3. Гошовська Ю. Допит неповнолітніх у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування. Jurnalul juridic național: teorie și practică = Национальный юридический журнал: теория и практика = National law journal: theory and practice. 2016. Nr. 2/1 (18). С. 130–133. URL: http://jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/2/part_1/30.pdf (дата звернення: 06.10.2016).
4. Зелені кімнати: психологічні особливості організації роботи з дітьми / Н.П. Бочкор, О.М.Цільмак, О.В. Швед та ін. – К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2012. – 112 с.
5. Коваленко Є.Г., Маляренко В.Т. Кримінальний процес України: [підруч.] / Є. Г. Коваленко, В. Т. Маляренко. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 688 с.
6. Криміналістика: підручник / В.В. Пясковський, Ю.М. Черноус, А.В. Іщенко, О.О. Алексєєв та ін. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 544 с.
7. Матієнко Т. В. Особливості психологічного впливу при допиті неповнолітніх / Т. В. Матієнко, Г. С. Романюк // Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток: матеріали III Всеукр. науково-практич. конфер. (Одеса, 19 лютого 2010 р.). - Одеса: ОДУВС, 2010. - 450 с.
8. Мухіна Г. В. Юридична психологія : навчально-методичний посібник / Г. В. Мухіна ; за заг. ред. В. М. Бесчастного.– Київ: ВД «Дакор», 2019. – 236 с.
Режим доступу:
<http://repo.dli.donetsk.ua/bitstream/123456789/107/1/Jurydychna%20Psychologija%20%281%29.pdf>
9. Психологічні детермінанти вчинення вандалізму неповнолітніми / Юсупов В. В., Александров Д. О., Казміренко Л. І. та ін. : метод. рек. – К.: НАВС, 2012. – 56 с.

Додаткова:

1. АРТ-коучинг. Техники простих рішень. / Елена Тарарина. – К.: Саммит-Книга, 2015. – 88 с.
2. Александров Д. Юридична психологія. Альбом схем з коментаріями: Навч. посібник. – 2008. – 152 с.
3. Асеев В. Г. Значимость и временная стратегия поведения / Асеев В. Г. // Психол. журн. – 1981. – Т. 2. – № 6. – С. 28–37.
4. Бандурка А.М. Юридическая психология. Терминологический словарь. – 2005. – 432 с.
5. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. — Л.: Новий світ, 2000. — К.: Каравела, 2002. — 376 с.
6. Бельый Б. И. Тест Роршаха. Практика и теория / Под ред. Л. Н. Собчик. — СПб.: Дорваль, 1992. — 200 с.
7. Бишевец О. В. Правові засади застосування психологічного впливу у сфері судочинства / О. В. Бишевец // Вісник Академії адвокатури України. - 2009. - №1 (14). - С.142-145.
8. Благута Р.І. Психологічні засади профілактики делінквентності неповнолітніх: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 19.00.06 / Р.І. Благута; Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К., 2006. – 175 с.
9. Болотова А. К. Психология организации времени : учеб. пособ. / Болотова А. К. – М. : Аспект Пресс, 2006. – 254 с.
10. Васильев В. Л. Юридическая психология: Учеб. для вузов. — 5-е изд., перераб. и доп. — СПб.: Питер, 2003. — 656 с.
11. Васильев В.Л. Юридическая психология / В.Л. Васильев. – 5-е изд., доп. и перераб. – СПб.: Питер, 2002. – 656 с. – (Серия «Учебник нового века»).

12. Венар Чарльз, Кериг Патрисия. Психопатология развития детского и подросткового возраста (под науч. ред. А. Алексеева). – СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2004. – 384 с.
13. Вудкок М. Раскрепощенный менеджер: Для руководителя-практика / М. Вудкок, Д. Френсис. – М.: Дело, 1991. – 220 с.
14. Горбатов Д. С. Психология слухов и сплетен / Д. С. Горбатов. – М.: Речь, 2013. – 240 с.
15. Головаха Е. И. Психологическое время личности / Е. И. Головаха, А. А. Кроник. – К.: Наук. думка, 1984. – 207 с.
16. Гончаренко В. Г., Сокиран Ф. М. Тактика психологічного впливу на попередньому слідстві: Навч. посіб. — К.: Укр. акад. внутр. справ, 1994. — 48 с.
17. Гук Н.С. Оцінка та корекція психічних станів співробітників органів виконання покарань. Дис. ... канд. психол. наук. - К, 1996.
18. Дейвід Вестбрук. Подолати депресію / пер. з англ. Діани Бузько; наук. ред. Катерина Явна. (Серія «Сам собі психотерапевт»). Львів: Видавництво Свічадо, 2016. – 94 с.
19. Журнал «Юридична психологія»<https://ojs.naiu.kiev.ua/index.php/psychped/issue/view/51>
20. Журнал «Юридичні науки»<http://science.lpnu.ua/uk/law/vsi-vypusky>
21. Заброцький М.М., Савченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: навчальний посібник. – Житомир, 2005. – 206 с.
22. Изард К.Э. Психология эмоций / Перев. с англ. - СПб.: Питер, 2002.
23. Ильин Е.П. Эмоции и чувства. - СПб.: Питер, 2002.
24. Інформаційно-ресурсний центр «Дитинство без насильства» <https://rescentre.org.ua/dytyna-svidok>
25. Казміренко Л.Г. Юридична психологія. Підручник. – К., 2007. – 360 с.
26. Калитиевская Е.Р. Психическое здоровье как способ бытия в мире: от объяснения к переживанию / Е.Р. Калитиевская// Психология с человеческим лицом: Гуманистическая перспектива в постсоветской психологии. – М, 1999. – С.231-239.
27. Костицкий М.В. Введение в юридическую психологию: методологические и теоретические проблемы. — К.: Вища шк., 1990. — 259 с.
28. Коталейчук С. П. Теоретико-правові проблеми правового статусу неповнолітніх в Україні та забезпечення його реалізації як один із основних напрямків діяльності міліції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2004. 17 с.
29. Красовский Ю. Д. Организационное поведение : [учеб. для студентов вузов] / Красовский Ю. Д. – М.: ЮНИТИ, 2012. – 486 с.
30. Краткий психологический словарь / [под ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского]. – М.: Политиздат, 1985. – 431 с.
31. Краткий психологический словарь / Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – М.: Политиздат, 1985.
32. Криминалистика: учебник для вузов / [Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Россинская]; под. ред. Р. С. Белкина. - М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФРА М), 2002. - 990 с.
33. Криміналістика: підручник / кол. авт.: В. М. Глібко, А. Л. Дудніков, В.А. Журавель та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2001. – 684 с.
34. Лайнбардже П. М. Психологическая война. Теория и практика массового сознания / П. М. Лайнбардже. – М.: Центрполиграф, 2013. – 445 с.
35. Лебединская К.С., Райская М.М., Грибанова Г.В. Подростки с нарушениями в аффективной сфере / К.С. Лебединская, М.М. Райская, Г.В. Грибанова // Детская патопсихология: Хрестоматия / Сост. Н.Л. Белополюская. – М.: «Когито-Центр», 2000. – С. 272-284.
36. Леонова А. Б. Психодиагностика функциональных состояний человека. — М.: МГУ, 1984. — 200 с.
37. Лилль В. Портрет массового сознания / В. Лилль. – Независимая газета.
38. Мушинська О.В. Гендерні особливості смислової сфери особистості неповнолітніх правопорушників: дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.06 / О.В. Мушинська. – Х., 2005. – 171 с.

39. Общая, социальная и юридическая психология: Учебник для вузов / М.Еникеев. – СПб.: Питер, 2005. – 752 с.
40. Ольшанский Д. В. Психология масс / Ольшанский Д. В. – С.-Пб. : Питер, 2002. – 368 с.
41. Особливості допиту неповнолітнього <http://help.4uth.gov.ua/pro-dialnist-policiie/features-of-interrogation-of-a-minor>
42. Офіц. вісник України. – 2003. – № 29. – Ст. 1434; № 32. – Ст. 1690. – (Бібліотека офіційних видань).
43. Петраков Б.Д. Психическое здоровье народов мира в 20 веке / Б.Д. Петраков, А.Б.Петракова. – М.; 1984.– 61 с.
44. Почебут Л. Г. Социальные общности: психология толпы, социума, этноса / Почебут Л. Г. – СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2005. – 285 с.
45. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року / Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303;
46. Психические состояния / сост. и общ. ред. Л. В. Куликова. – СПб. : Питер, 2000. – С. 11-42.
47. Психические состояния / Сост. и общая ред. Л. В. Куликова. - СПб.: Питер, 2000.
48. Психическое здоровье // Психология менеджмента: Учебник / Под ред. Никифорова Г.С. – СПб: Изд-во СПб ун-та, 2000. – С.335-343.
49. Психологическая типология: Хрестоматия /Сост. К.В. Сельченко. – Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2000. – 592 с.
50. Психологическое здоровье детей и подростков / Под редакцией И.В. Дубровиной. – М., 2000. – 243 с.
51. Психология масс: хрестоматия / [ред.-сост., предисл. Д. Я. Райгородский]. – Самара : БАХРАХ-М, 2010. – 591 с.
52. Психология. Словарь / Под общей ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Политиздат, 1990. – 494 с.
53. Психологічний словник / за ред. В.І. Войтка. – К.: Наук. думка, 1989. – 215 с.
54. Психологічні детермінанти вчинення вандалізму неповнолітніми / Юсупов В. В., Александров Д. О., Казміренко Л. І. та ін. : метод. рек. – К.: НАВС, 2012. – 56 с.
55. Райх В. Психология масс и фашизм / Вильгельм Райх ; [пер. с нем. Ю. М. Донец]. – М.: АСТ, 2004. – 539 с.
56. Ратинов А. Р. Судебная психология для следователей. — М.: НИ и РИО ВШ МООП СССР, 1967. — 290 с.
57. Ребер А. Большой толковый психологический словарь / А.Ребер. – М.: Вече-Аст., 2000. – Т.1. – С.141.
58. Ричков М. О. Суспільство : [соціальний організм, простір, етнос] / М. О. Ричков. – К. : НТУ, 2005. – 188 с.
59. Романюк В. В. Удосконалення процесуального статусу законного представника неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: «Право». Вип. 23. 2013. Ч. 1, т. 3. С. 134–137.
60. Романюк В. В. Участь педагога, психолога та лікаря в кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2014. № 4 (67). С. 101–109.
61. Руденко М. М. Класифікація методів психологічного впливу в оперативно-розшуковій діяльності / М. М. Руденко // Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. - 2009. - № 1. - С.137-144.
62. Сабуров А.С. Юридична психологія: навчальний посібник для студентів юрид. вузів та факультетів / А.С. Сабуров. – К.: ТП Пресс, 2003. – 208 с.
63. Свиридов Н.А. Социальная адаптация личности в коллективе //Социологические исследования. – 1980. – №3. – С. 51.
64. Семечкин Н. И. Психология социальных групп : [учеб. пособие] / Семечкин Н. И. – М. : ВЛАДОС-ПРЕСС, 2011. – 287 с.

65. Сигеле С. Преступная толпа: опыт коллективной психологии / Сигеле Сципион. – М. : Акад. проект, 2011. – 124 с.
66. Словарь-справочник по психологической диагностике / Л. Ф. Бурлачук, С. М. Морозов; Отв. ред. С. Б. Крымский. — К.: Наук. думка, 1989. — 200 с.
67. Сокиран Ф. М. Сучасні концепції психологічного впливу на досудовому слідстві / Ф. М. Сокиран. - К.: НАВСУ - НВТ Правник, 2002. - 172 с.
68. Судово-психологічна експертиза // Реферативно-науковий online журнал <https://expertize-journal.org.ua/beskontaktnaya-diagnostika-lzhi/469-dokumentalnyj-film-detektor-lzhi-zhesty>
69. Тимофієва М.П. Духовність як чинник формування психічного здоров'я особистості / М.П. Тимофієва // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Випуск 414-415. Філософія. Чернівці: Рута, 2008. – С.23-27.
70. Тимофієва М.П. Психологія здоров'я: Навчальний посібник / М.П. Тимофієва, О.В. Двіжона. – Чернівці: Книги – XXI, 2009. – 296 с.
71. Туркот М., Щербакова Г. Тактика подання доказів прокурором під час судового розгляду кримінальних проваджень щодо неповнолітніх. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2015. № 1. С. 170–178.
72. Хижняк Л. М. Роль самоменеджменту в сучасних освітніх технологіях у вищій школі / Л. М. Хижняк // Сучасні освітні технології у вищій школі : матеріали міжнар. наук.-метод. конф., (1-2 листоп. 2007 р.). – К., 2007. – С. 118–120.
73. Цуканов Б. Й. Время в психике человека : монография / Б. Й. Цуканов. – Одесса : Астропринт, 2000. – 220 с.
74. Чуфаровский Ю. В. Юридическая психология: Учеб. пособие. — М.: Право и Закон, 1997. — 320 с.
75. Шейнов В. П. Психология лидерства и власти / Шейнов В. П. – М.: Ось-89, 2008. – 604 с.
76. Шейнов В.П. Скрытое управление человеком (психология манипулирования) / В.П. Шейнов. – Минск: Харвест, 2001. – 848 с.
77. Шустова Н.Е., Гриценко В.В. Социально-психологическая адаптация молодежи и отношение к социальным нормам // Психологический журнал. – 2007. – том 28. – №1. – С. 46-57.
78. Элькин Д. Г. Восприятие времени / Д. Г. Элькин. – М. : АПН РСФСР, 1962. – 311 с.
79. Юнг К.Г. Психологические типы: Пер. с нем. – М.: «Университетская книга», 1998. – 720 с.
80. Юридический энциклопедический словарь / гл. ред. А. Ю. Сухарев; ред. кол: М. М. Богуславский и др. - 2-е изд., доп. - М., 1987. - 528 с.

Интернет ресурси:

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка: режим доступу: <http://library.zu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
3. Закони України: режим доступу: http://kodeksy.com.ua/zakoni_ukraini.htm
7. Режим доступу до англomовних періодичних видань: <https://academicjournals.org/>
8. Режим доступу до англomовних періодичних видань: https://www.cambridge.org/core/search?q=offense&aggs%5BproductTypes%5D%5Bfilters%5D=JOURNAL_ARTICLE
9. Ресурс для пошуку результатів досліджень відкритого доступу з репозиторіїв і журналів: <https://core.ac.uk/search>
10. Академічні англomовні ресурси для пошуку наукової інформації. Режим доступу: <http://aphd.ua/akademichni-anhlovni-resursy-dlia-poshuku-naukovo-informatsi/>

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Укладач:
ЗАГУРСЬКА Інна Станіславівна**

ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Методичні рекомендації з навчальної дисципліни